

Guia docent de l'assignatura "Les classes socials i l'estratificació"

2011/2012

Codi: 101142

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	819 Graduat en Sociologia	OB	2	1

Contacte

Nom : Andreu Lope Peña

Email : Andreu.Lope@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No es necessari cap requisit previ

Objectius i contextualització

Es tracta d'una assignatura que forma part de la matèria "Estructura Social" i que s'imparteix durant el primer semestre del segon curs del Grau.

L'assignatura pretén proporcionar a l'alumnat una perspectiva de l'estructura social com a procés de construcció i interpretació de les desigualtats socials. El referent temporal i espacial és el de les societats capitalistes occidentals, amb referències i aplicacions concretes al cas d'Espanya i de Catalunya, a partir dels diversos enfocaments sociològics que analitzen l'estructuració de la societat en forma de classes.

L'assignatura vol aportar recursos teòrics, conceptuals i analítics per comprendre la formació de les societats capitalistes contemporànies, en termes de classes, i les tendències que les recorren en l'actualitat en clau de desigualtats socials.

Competències i resultats d'aprenentatge

1335:E01 - Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.

1335:E01.14 - Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre l'estructura social.

1335:E02 - Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.

1335:E02.07 - Identificar les implicacions d'aquests enfocaments per entendre l'estructura social.

1335:E02.08 - Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a l'estructura social.

1335:E02.09 - Relacionar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a l'estructura social, amb el context històric en el qual han sorgit.

1335:E04 - Demostrar que es comprenen les anàlisis de l'estructura social, especialment les explicacions de les desigualtats entre classes socials, entre gèneres i entre majories i minories ètniques més comunes en les ciències socials.

1335:E04.02 - Identificar-ne la validesa per explicar la realitat social d'Espanya i de Catalunya.

1335:E09 - Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.

1335:E09.13 - Relacionar les definicions i les explicacions de la desigualtat amb els debats teòrics i metodològics generals.

1335:G01 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

1335:G01.00 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

1335:G02 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

1335:G02.00 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

1335:T03 - Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.

1335:T03.00 - Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.

1335:T04 - Buscar fonts documentals a partir de conceptes.

1335:T04.00 - Buscar fonts documentals a partir de conceptes.

Continguts

Bloc I. Estructura social i desigualtats socials: eixos d'anàlisi

Tema 1. Introducció

- 1.1.- Aproximació al concepte d'estructura social
- 1.2.- Processos d'estructuració social i elements que intervenen
- 1.3.-Igualtat vs. desigualtat social: arguments i perspectives

Bloc II. L'estructura social en les diverses fases del capitalisme

Tema 2 L'estructura social en l'era de la industrialització capitalista

- 2.1.- Els canvis demogràfics, econòmics, polítics i socials que marquen el trànsit de les societats agràries i estamentals a les societats industrials i de classes. Les formes de desigualtat en la nova societat.
- 2.2.- Les teories per explicar la nova societat. L'herència clàssica i el seu desenvolupament. Marx i el paradigma crític del conflicte. Weber i la seva aproximació multidimensional com a paradigma alternatiu del conflicte. La perspectiva no crítica: la teoria funcional de Durkheim.

Tema 3. L'estructura social de les societats capitalistes contemporànies

- 3.1.- Els canvis econòmics, socials i polítics que obren l'etapa del capitalisme "regulat". El paper de l'estat en la regulació del conflicte i en la redistribució dels recursos. L'expansió del mercat, la plena ocupació i les noves formes de produir. L'enfortiment dels agents socials i la corporatització de les relacions socials.
- 3.2.- La nova teorització per explicar els canvis que han tingut lloc: les teories funcionalistes de l'estratificació social (Davis-Moore i Parsons). Enfocaments conflictivistes neomarxistes i neoweberians sobre l'estructura social (Dahrendorf, Giddens, Wright, Lockwood, Parkin, Goldthorpe); el paper de les classes mitjanes.

Teories sobre la crisi del capitalisme tardà (Offe). Les teories tecnocràtiques i posindustrialistes (Bell, Touraine).

3.3.- L'aplicació dels enfocaments sobre estructura de classes: Espanya i Catalunya.

Bloc III Tendències actuals en l'estructura social

Tema 4. Elements de canvi i eixos d'estructuració social

4.1.- Els canvis en el paper de l'estat. La crisi del model de benestar. La globalització econòmica i les seves conseqüències sobre la ocupació i les relacions socials. Els condicionaments mediambientals i econòmics del model de desenvolupament dominant.

4.2.-La crisi dels subjectes tradicionals i l'aparició de nous elements d'estructuració social i d'acció col·lectiva. Les desigualtats per raó de gènere, ètnia i edat i la seva relació amb la classe social. Els nous moviments socials.

4.3.-Trajectòries de mobilitat social i reducció/persistència de les desigualtats. Les tendències actuals a la dualització social. Exclusió i pobresa: el cas d'Espanya i de Catalunya.

Tema 5. Conclusions.

5.1.-Línies de canvi en l'anàlisi de l'estructura social

5.2.-Nous elements per l'anàlisi: classe, ocupacions i titulacions, ciutadania, estils de vida i consum. Estructuració social i vida quotidiana.

Metodologia

Metodologia docent i activitats formatives

El centre del procés d'aprenentatge és el treball de l'estudiant, qui aprèn treballant, essent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca: 1) subministrant-li informació, i 2) dirigint els seus passos de manera que el procés d'aprenentatge es realitzi eficaçment. D'acord amb aquestes idees i amb els objectius de l'assignatura, el desenvolupament del curs es basa en les següents activitats:

a)Classes "magistral", on l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria amb la seva assistència a les classes i completant-les amb l'estudi personal dels temes tractats. Les classes magistrals estan concebudes bàsicament com un mètode unidireccional de transmissió de coneixement del professor a l'alumne, la qual cosa no exclou la interacció amb els estudiants ni la exposició d'arguments propis per part d'aquests.

b)Pràctiques en grup avaluables, en les quals es concreta l'estructura de classes pel cas de Espanya i/o Catalunya a partir d'una perspectiva teòrica específica. Consisteixen en dos exercicis pràctics, desenvolupats per grups de tres persones, en els quals es subministren dades estadístiques ocupacionals que tenen que interpretar-se en termes de classes socials, argumentant en funció de la perspectiva teòrica demanada.

c)Participació en **seminaris** específics **dirigits al desenvolupament d'un treball individual**, escollit per cada estudiant en base a una sèrie de temes suggerits pel professor. En un seminari participen estudiants que han escollit un mateix o similar tema, posant en comú les diverses aportacions i aprofitant-se'n de totes elles. En els primers dies de classe es facilita als estudiants una "Guia pel treball de curs" en la qual s'indiquen, entre d'altres qüestions per la correcta elaboració del treball, les dates de cada seminari d'una hora de duració. S'entén que els estudiants que no participen en aquets seminaris utilitzen aquest temps per avançar en el seu propi treball individual.

Un treball individual, doncs, però que gaudeix de les aportacions fetes pel conjunt d'estudiants que desenvolupa una mateixa o similar temàtica. Els temes possibles de desenvolupar són els següents:

1. Igualtat *versus* desigualtat social: justificacions i arguments
2. Dos aproximacions clàssiques a l'anàlisi de l'estructura social: la perspectiva del conflicte i la del consens
3. La perspectiva de Marx sobre la estructura de classes
4. La perspectiva multidimensional de Weber en l'anàlisi de la posició social
5. L'aparició i la consolidació de l'Estat del Benestar i la seva relació amb el conflicte de classes
6. Canvis a l'estructura social i aburguesament de la classe treballadora. Els problemes de la seva actuació com a classe des de la perspectiva marxista
7. La perspectiva neoweberiana sobre l'estructura de classes i les "noves classes mitjanes"
8. La perspectiva neomarxista sobre l'estructura de classes i les "noves classes mitjanes"
9. Diferències i similituds entre la perspectiva neomarxista i la neoweberiana sobre l'estructura de classes
10. La perspectiva funcionalista i estructural-funcionalista sobre l'estratificació social (Tema 3).
11. Altres enfocaments sobre les classes i l'estratificació social (tecnocràtics, postindustrialistes, etc.)
12. La integració analítica entre classe i gènere: la posició de les dones en l'estructura social
13. L'ètnia com a factor de desigualtat social: classe i ètnia
14. L'edat com a factor de desigualtat: classe i edat
15. Els factors de canvi més rellevants de les societats desenvolupades actuals per a l'anàlisi de classe
16. La incidència de la innovació tecnològica sobre l'estructura ocupacional i sobre l'estructura de classes
17. Els nous moviments socials com a forma d'acció col·lectiva i de representació de interessos
18. Característiques del XXXX (un moviment concret) com a nou moviment social
19. Les tendències actuals a l'exclusió social: dualització social i pobresa
20. Mesures contra la pobresa La Renda Bàsica com a mecanisme d'inclusió social.
21. La vida quotidiana i l'ús del temps com a elements distintius de les classes socials
22. Les formes de consum com indicador de les posicions de classe

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions estudiants	2	0.08	1335:G01.00 , 1335:T03.00
Exposició professor	38	1.52	1335:E01.14 , 1335:E02.07 , 1335:E02.08 , 1335:E04.02 , 1335:E09.13 , 1335:E02.09
Seminaris	10	0.4	1335:G02.00 , 1335:T03.00 , 1335:T04.00
Tipus: Supervisades			
Documentació i bibliografia	2	0.08	1335:E09.13 , 1335:T04.00 , 1335:G02.00
Lectures orientades	9	0.36	1335:E02.09 , 1335:G01.00 , 1335:E04.02 , 1335:E09.13
Treballs en grup	8	0.32	1335:G01.00 , 1335:T03.00
Tutories individuals	2	0.08	1335:T03.00
Tipus: Autònomes			
Cerca d'informació	10	0.4	1335:G02.00 , 1335:T04.00

Estudi personal	30	1.2	1335:E01.14 , 1335:T03.00 , 1335:E02.08 , 1335:E02.09 , 1335:E04.02 , 1335:G02.00 , 1335:E09.13 , 1335:E02.07
Organització materials	15	0.6	1335:T03.00 , 1335:T04.00
Preparació examen i pràctiques avaluable	18	0.72	1335:E02.07 , 1335:T03.00 , 1335:G02.00 , 1335:E04.02

Avaluació

L'avaluació desenvolupada al llarg del curs consta dels següents elements:

- Prova escrita individual (examen), en la qual s'avaluen els coneixements teòrics i conceptuals de l'assignatura assolits per l'alumne, així com la seva capacitat d'anàlisi i de raonament crític. La qualificació obtinguda suposa un 50% de la nota final i és necessari obtenir un mínim de 4 sobre 10 per aprovar l'assignatura. La importància de la prova escrita individual en l'avaluació deriva del caràcter, fonamentalment teòric, de l'assignatura. Malgrat els exemples i concrecions pràctiques que es fan al llarg del curs, la validació dels coneixements i capacitats requerides per l'assignatura tenen en la prova escrita un component bàsic.
- Treball individual sobre un tema específic entre el llistat de temes suggerit pel professor, el qual tutoritza el seu desenvolupament. El treball es discuteix per part dels estudiants que han escollit un tema similar als seminaris habilitats al respecte. Les seves característiques s'indiquen en la "Guia del treball de curs" facilitada al començament del curs i els temes possibles de desenvolupar apareixen a l'apartat de metodologia docent i activitats formatives. La qualificació obtinguda representa un 30% de la nota final. Durant les últimes sessions del curs, i de forma voluntària pels estudiants, alguns treballs es presentaran a classe; aquestes presentacions tindran una incidència positiva (fins un punt) sobre l'avaluació final. El treball es presenta per escrit l'últim dia de classe, 16 de desembre. Després de la seva avaluació es pot millorar (el treball i, per tant, la nota) fins el dia 3 de febrer
- Exercicis pràctics (pràctiques en grup) realitzats en grups de tres persones a l'aula. En els exercicis es concreten per Espanya i/o Catalunya l'estructura de classes segons perspectives teòriques específiques i tractades en classes anteriors. A més de potenciar el treball en grup, els exercicis avaluen diverses competències. La qualificació obtinguda suposa un 20% de la nota final (un 10% cada exercici).

Les hores destinades a cada activitat d'avaluació es consideren a l'apartat de metodologia i activitats formatives.

Les persones matriculades a la llicenciatura (Estructura Social) segueixen els mateixos criteris d'avaluació que les matriculades al grau. Tenen, però, la possibilitat d'una segona prova escrita individual (50% de la nota final) el dia 3 de febrer.

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis pràctics en grup	20% de la nota en 2 exercicis (10% + 10%)	4	0.16	1335:E01.14 , 1335:E02.07 , 1335:E04.02
Prova escrita individual	50% nota final	2	0.08	1335:E01.14 , 1335:E02.07 , 1335:E02.08 , 1335:E09.13 , 1335:G01.00 , 1335:E02.09

Treball individual	30% nota final	0	0.0	1335:E01.14 , 1335:E04.02 , 1335:G01.00 , 1335:T03.00 , 1335:T04.00 , 1335:G02.00 , 1335:E09.13 , 1335:E02.08 , 1335:E02.07
--------------------	----------------	---	-----	---

Bibliografia

La bibliografia de l'assignatura es divideix en: 1) la que es considera bàsica (d'obligatòria lectura) i 2) la que es considera recomanable i complementària

1-BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

A) -Kerbo, H.R. (2003), *Estratificación Social y Desigualdad: El conflicto de clase en perspectiva histórica, comparada y global*. Especialment els capítols:

-Capítols 1 y 2 (Tema 1 del programa)

-Capítols 3 i 4 (Tema 2 del programa)

-Capítol 5 (Tema 3 del programa)

-Capítol 6 (tema 5 del programa)

-Capítol 12 (tema 4 del programa)

B) Dossier (servei de fotocopies)

Tema 1 i tema 2 del programa

-Miguélez, F. et al. (1997): *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*. Barcelona, Proa-UAB. (capítol 2)

Tema 3 del programa

-FeitoR. (1995): *Estructura social contemporánea*, Madrid. Siglo XXI. Págs. 87-136.

-Lacalle, D. (2006), *La clase obrera en España. Continuidades, transformaciones, cambios*, Madrid, FIM-El Viejo Topo (capítol 1 "El umbral del siglo XXI) (també utilitzable pel tema IV)

Tema 4 del programa

-Riechmann, J. y Fernández Buey, F. (1994): *Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*, Barcelona, Paidós (capítol 1).

-Miguélez, F. et. al. (1997): *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*, Barcelona, Proa-UAB (capítol 5).

Tema 5 del programa

-Crompton, R. (1994): *Clase y estratificación. Una introducción a los debates actuales*. Madrid:Tecnos (capítols 3 i 4).

2- BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

-AAVV (2010): *Societat catalana 20010*, Barcelona, Associació Catalana de Sociologia.

- Carabaña, J. y de Francisco, A. (comps.) (1994): *Teorías contemporáneas de las clases sociales*, Madrid, Pablo Iglesias.
- De Francisco, A. (1996): *Sociología del cambio social*, Barcelona, Ariel.
- Castel, R. (1997): *La metamorfosis de la cuestión social*, Buenos Aires, Paidós.
- Giddens, A. (1983): *La estructura de clases en las sociedades avanzadas*, Madrid, Alianza.
- Erikson, R. i Goldthorpe, J. (1996), "Concepts, data and strategies of inquiry: the constant flux: a study of class mobility in industrial societies", a Holmwood, J. (dir.), *Social Stratification*, Cheltenham, Elgar Reference Ed..
- González, J.J. i Requena, M. (2005), *Tres décadas de cambio social en España*, Madrid, Alianza.
- Lacalle, D. (2006), *La clase obrera en España. Continuidades, transformaciones, cambios*, Madrid, FIM-El Viejo Topo.
- Lucas, A. (coord.) (2007): *Estructura social de las sociedades avanzadas*, Madrid, Pearson Educación.
- Navarro, V. (coord.) (2004), *El Estado del Bienestar en España*, Madrid, Tecnos.
- Offe, C. (1988): *Partidos políticos y nuevos movimientos sociales*, Madrid, Sistema.
- Pineda, L. i altres (2005), *Estructura social i desigualtats a Catalunya*, Barcelona, Mediterrània.
- Rambla, X. (coord.) i altres (2008), *Les fractures de l'estructura social*, Bellaterra, Servei de Publicacions UAB
- Sen, A. (1999), *Development as freedom*, Oxford, Oxford University Press.
- Tezanos, J.F. (ed.) (2001): *Tendencias en desigualdad y exclusión social*, Madrid, Sistema.
- Wright, E.O (1995): "El análisis de clase de la pobreza", en AAVV: *Desigualdad y clases sociales*, Madrid, Fundación Argentaria-Visor

Pàgines web:

- <http://www.europe.eu.int/comm/eurostat> (dades UE)
- <http://www.inec> (dades Espanya)
- <http://www.idescat> (dades Catalunya)